

Zakon o sprječavanju interesa ponovo u proceduri*Ministarstvo pravosuđa završilo je Konačni prijedlog Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti*

Između obnašanja državne dužnosti i poduzetništva postoji nedvojbena sukob interesa pa je nužno odlučiti se da poduzetnik koji obnaša državne funkcije zamrzne poduzetničku djelatnost, ističe Josip Kregar, predsjednik Transparency Internationala Hrvatska i profesor zagrebačkog Pravnog fakulteta, pojašnjavaju i konačni prijedlog Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti.

Ministarstvo pravosuđa prosljedit će uskoro Vladi konačni prijedlog Zakona koji je na prvome čitanju bio prije nekoliko mjeseci. Usprkos mnogobrojnim primjedbama političara u prvom čitanju, za drugo čitanje je pripremljena pooštrena varijanta koja najveći broj tih primjedbi nije uvažila.

“Primjedbe političara išle su na razvodnjavanje zakona, ali ih u konačni tekst nismo ugradili već smo ga i pooštrili”, izjavio je za HINU Siniša Petrović, jedan od članova Transparency Internationala Hrvatska i profesor na Pravnom fakultetu u Zagrebu.

Zakon se odnosi na vodeće državne dužnosnike, počev od predsjednika Republike, predsjednika Vlade i ministara preko zastupnika u Hrvatskom saboru do ravnatelja, zamjenika i pomoćnika ravnatelja državnih fondova. Kako ističu autori u odnosu na prvobitni nacrt u konačnom prijedlogu zakona najveća je promjena još restriktivniji odnos prema članstvu državnih dužnosnika u trgovačkim društvima, upravama i nadzornim odborima trgovačkih društava pa tako državni dužnosnici neće moći biti članovi društava, uprava ili nadzornih odbora trgovačkih društava. Jedina predviđena iznimka su trgovačka društva u kojima država ima pedeset ili više posto udjela u vlasništvu. Ostala je nepromijenjena odredba iz prvog čitanja po kojoj dužnosnik koji je vlasnik, odnosno član trgovačkog društva, za vrijeme obnašanja javne dužnosti mora prenijeti svoje udjele na drugu osobu koja ne može biti član obitelji. Zbog ove odredbe zakon su neki sabornici tijekom saborske rasprave ocijenili antipoduzetničkim. Zakonom o sukobu interesa određuju se standardi u obavljanju javne dužnosti kakvi već postoje u zemljama tradicionalne demokracije i Europskoj uniji i može ga se smatrati uputom dužnosnicima o ponašanju kakvo se od njih očekuje i obavijest javnosti kakvo se ponašanje dužnosnika smatra prihvatljivim.

“Zakon je ustvari ozakonjeni etički kodeks ponašanja, tako da stupanjem na funkciju dužnosnici moraju potpisati izjavu da su upoznati sa odredbama Zakona i da pristaju na kazne propisane zakonom ako te odredbe prekrše”, ističe predsjednik Transparency Internationala Hrvatska. Uvođenjem odredbe u zakon otpale su ustavnopravne prepreke za kažnjavanje dužnosnika jer je jedna od primjedbi na zakon u prvom čitanju bila i da kazne izriče posebno povjerenstvo, a u sustavima trodiobe vlasti kazne može izricati samo sud. Pisana izjava svojevrstni je ugovor kojim dužnosnici pristaju na ugovornu kaznu koja se izriče u novčanom iznosu. Kazna bi slijedila već ako dužnosnik ne potpiše takvu izjavu u roku 10 dana od stupanja na dužnost. Povjerenstvo može u tom slučaju obustaviti plaću, izreći opomenu i javno objaviti svoju odluku na trošak dužnosnika. Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa od sedam članova imenovao bi Sabor na prijedlog Vlade. Četiri bi člana bila iz redova zastupnika, a trojica ugledni javni djelatnici. Ako dužnosnik u izjavi o svojem imovinskom stanju ne daje tražene podatke može se kazniti uskratom plaće od 500 do 2.000 kuna, a ako daje neistinite podatke kazna se kreće od 1.000 do 3.000 kuna. Povjerenstvu je prepuštena odluka o tome hoće li se rješenje javno objaviti, premda autori zakona misle da bi bilo bolje propisati obvezno objavljivanje. Upravo javno objavljivanje najteža je kazna za dužnosnike, jer ono dovodi u pitanje njihovo poštenje u najširoj javnosti, a nepoštene političare građani kažnjavaju na izborima, smatraju autori. Donošenje Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti dio je obveza koje je Hrvatska preuzela prihvaćanjem međunarodnih konvencija i ugovora o suzbijanju korupcije. Rok za njegovo prihvaćanje je kraj prve polovice 2002. godine.

BORBA PROTIV KORUPCIJE

USKOK počeo s radom

Trenutno USKOK vodi privremeni ravnatelj u privremenom uredu, ali je već preuzet prvi slučaj

USKOK (URED ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE I ORGANIZIRANOG KRIMINALA) JE FORMALNO ZAPOČEO S RADOM 4. PROSINCA NAKON RJEŠENJA KOJE JE DONIJELO MINISTARSTVO PRAVOSUĐA, UPRAVE I LOKALNE SAMOUPRAVE, A DOSADAŠNJI PRVI ZAMJENIK GLAVNOG DRŽAVNOG ODVJETNIKA, DRAŽAN NOVOSEL, IMENOVAN JE ZA VRŠITELJA DUŽNOSTI RAVNATELJA. IZUZEV NJEGA U USKOK-U JE NA POČETKU RADILA SAMO JEDNA SLUŽBENICA.

NOVOSEL BI NA DUŽNOSTI RAVNATELJA USKOK-A, NA KOJU GA JE IMENOVAO GLAVNI DRŽAVNI ODVJETNIK RADOVAN ORTINSKY, TREBAO OSTATI DOK SE URED NE USTROJI U POTPUNOSTI, TO BI SE TREBALO OSTVARI TI ZA TRI DO ČETIRI MJESECA, NAKON ČEGA ĆE SE IMENOVATI RAVNATELJ NA ČETIRI GODINE. NOVOSEL JE SAM TRAŽIO PRIVREMENO IMENOVANJE JER NE ZNA ENGLISKI I SMATRA DA JE DUGOROČNO ZA USKOK BOLJE DA GA VODI MLAĐA OSOBA. SJEDIŠTE USKOK-A PRIVREMENO JE U JEDNOJ PROSTORIJI U DVORIŠNOJ ZGRADI DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA U VINOGRADSKOJ ULICI U ZAGREBU.

OTKAD JE ZAKON O USKOK-U STUPIO NA SNAGU 19. LISTOPADA, NOVOSEL JE U DVADESETAK DOPISA TRAŽIO OD NADLEŽNIH INSTITUCIJA STVARANJE UVJETA ZA POČETAK RADA, NO, KAO I OSTALA PRAVOSUDNA TIJELA, URED JE MOGAO POČETI S RADOM TEK NAKON RJEŠENJA MINISTARSTVA PRAVOSUĐA.

PREMA NAJAVAMA, URED ĆE U POČETKU FUNKCIONIRATI KAO SPECIJALIZIRANO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO, UVJETA ZA RAD ĆE STVORITI TEK SURADNJOM S POLICIJOM I STVARANJEM TIMOVA ZA RAD NA ODREĐENIM PREDMETIMA, PRAĆENJEM ZLOČINAČKIH SKUPINA I NJIHOVIH METODA RADA, TE PRIKUPLJANJEM PODATAKA. IPAK, USKOK JE VEĆ PREUZE O PRVI SLUČAJ I TO U RIJECI.

Aktivnosti Transparency Internationala

ZAJEDNIČKIM DJELOVANJEM U SUZBIJANJU KORUPCIJE

Za suzbijanje korupcije ključno je partnerstvo državnih institucija, nevladinih udruga, novinara i javnosti, zaključeno je na seminaru "Uloga medija u borbi protiv korupcije" održanom u Opatiji

Nužna pretpostavka za suzbijanje korupcije je partnerstvo između državnih institucija, nevladinih udruga, novinara i javnosti, jedan je od najbitnijih zaključaka donesenih na seminaru "Uloga medija u borbi protiv korupcije" koji je u organizaciji Transparency Internationala Hrvatska i Hrvatskog pravnog centra održan 17. i 18. studenog u Opatiji uz sudjelovanje novinara vodećih hrvatskih medija. Cilj seminara bilo je upoznavanje novinara s oblicima i problematikom korupcije te ulogom medija u njezinu sprječavanje. Prema podacima koje je iznio Davor Derenčinović, profesor zagrebačkog Pravnog fakulteta, od 570 pravomoćno osuđenih slučajeva korupcije u Hrvatskoj u samo 14 slučajeva, ili 2,5 posto, bila je izrečena kazna zatvora, za 430 djela izrečena je samo uvjetna osuda, a u ostalih 140 novčana kazna ili kazna zatvora od šest do 12 mjeseci. Nakon 1997. broj prijavljenih djela korupcije znatno se povećao, ali još nema sustavnih podataka o presudama.

Profesor kriminalistike na Visokoj policijskoj školi u Ljubljani Bojan Dobovčec pojasnio je kako se slovenska policija bori protiv korupcije, pri čemu je kao najznačajnije ocijenio elemente u borbi istaknuo političku podršku, pravosudni sustav i javnost.

Predsjednik Transparency Internationala Hrvatske Josip Kregar ocijenio je korjenitu promjenu u društvu nužnom u sprječavanju korupcije te istaknuo ulogu novinara u mobiliziranju javnosti, kako bi ona utjecala na to da se stanje u društvu popravi. Predsjednik Transparency Internationala najavio je da će udruga djelovati na promjeni zakona i jačanju institucija.

"Naš cilj je stvaranje mreže ili servisa za razmjenu informacija, koji bi pomogao državnim ustanovama u borbi protiv korupcije, ali i svima onima koji su nezadovoljni tom pojavom", naglasio je Kregar.

Sudionici skupa ocijenili su ulogu medija u borbi protiv korupcije nezamjenjivom, ujedno upozorivši na izostanak jasne političke podrške za slobodno djelovanje medija u suzbijanju korupcije kao i dostupnost informacija. Zaključeno je da Vlada mora djelovati odgovorno i javno i pritom osigurati dostupnost i pravodobnost informacija o javnim poslovima, jer sve što nije službena tajna mora biti javno.

Besplatne linije MUP-a

Nakon početne plime došla oseka

Do konca studenog je 240 građana prijavilo kaznena djela vezana uz korupciju na besplatni telefon, telefax i e-poštu MUP-a, no nakon početne navale broj prijava se svakodnevno smanjuje

Na besplatni telefon, telefax i elektronsku poštu MUP-a na koje se od 25. rujna mogu prijavljivati kaznena djela vezana uz korupciju do konca studenog javilo se 240 građana. E-mailom se poslužilo 60 građana, 20 ih je poslalo faks poruke, a 160 građana nazvalo je MUP-ov besplatni telefon koji je otvoren da bi građani i tako doprinijeli sprječavanju i suzbijanju korupcije. MUP-ov stručnjak za suzbijanje korupcije Mato Blažanović ocijenio je da nema spektakularnih rezultata te dodao da se nakon početne "navale poziva", broj javljanja građana svakodnevno smanjuje. Blažanović je napomenuo da policija obrađuje neke tragove i indicije dobivene od građana koji sumnjaju u postojanje kaznenog djela davanja ili primanja mita, te naglasio da bi MUP najučinkovitije mogao djelovati u trenutku kada su nezakonite radnje u tijeku, no, takvih dojava do konca studenog nije bilo. Nakon dojava građana bilo je nekoliko manjih zapljena, ali ne vezanih uz korupciju, već druga kaznena djela kao što je nedozvoljena trgovina, odnosno klasični šverc, kazao je. U MUP-u ističu kako su svjesni da će, iako jamče anonimnost prijaviteljima, vrlo teško doći do obavijesti o primanju ili davanju mita jer se ono u pravilu odvija tajno između dvije osobe. Usprkos tome, ne odustaju od besplatnog telefona jer, kako kažu, žele građanima osigurati poznatu i stalno dostupnu adresu na koju se mogu obratiti kada odluče neko koruptivno djelo prijaviti nadležnom tijelu. "Pozivi tipa taj i taj je lopov i kriminalac, a bez potkrijepe takve tvrdnje ili oni kada se traži broj telefona ministra Lučina odmah se elimiraju kao neozbiljni, a obrađuju se samo oni koji daju neki konkretni trag", naglasio je Blažanović. U MUP-u podsjećaju da je broj besplatnog telefona na kojem svakog radnog dana od 10 do 15 sati dežura policijski službenik 0800-5092. Cijelog dana otvorena je i besplatna telefaks linija na broju 0800-8092 te e-mail adresa "korupcija@mup.hr."

Indonezija

UHIĆEN SUHARTOV SIN

Indonezijska policija je 28. studenog izvijestila da je uhitila sina bivšeg predsjednika Suharta koji je bio u bijegu više od godinu dana, Hutomu "Tommyja" Mandalu Putru. Glasnogovornik policije u Džakarti potvrdio je Reutersu uhićenje i izjavio da je Tommy uhićen u južnome predgrađu Džakarte Bintaro nakon više od godinu dana skrivanja. Tommy, inače poznat kao ljubitelj kockarnica i brzih automobila, bio je u bijegu više od godinu dana nakon što mu je sud odredio kaznu izdržavanja zatvora u trajanju od 18 mjeseci zbog ilegalne kupoprodaje zemljišta u vrijednosti od 11 milijuna dolara.

Bivšeg predsjednika Suharta i njegovo šestero djece kritičari optužuju za korupciju zahvaljujući kojoj su tijekom njegove 32-godišnje vladavine "nagomilali" bogatstvo u vrijednosti od 45 milijardi dolara, no svi članovi obitelji Suharto opovrgavaju takve optužbe.

Njemačka

Bomba protiv Kohla

Njemački tjednik "Die Zeit" objavio je sredinom studenog da je bivši potpredsjednik Bundestaga Burkhard Hirsch (Njemačka liberalna stranka FDP) u posjedu dokumenata koji dokazuju umješanost bivšeg njemačkog kancelara Helmuta Kohla u korupciju. Hirsch je po nalogu sadašnjeg kancelarovog ureda i kancelara Gerharda Schroedera istraživao okolnosti pod kojima su prije tri godine, neposredno nakon parlamentarnih izbora, iz Kohlovog ureda nestali i uništeni povjerljivi dokumenti. Smata se da je dokumentacija uništavana kako novi kancelar ne bi dobio uvid u sumnjive poslove dotadašnje vlade, a Hirsch je o novim saznanjima obavijestio kancelara te nadležno tužilaštvo u Bonnu. Kako prenosi tjednik "Die Zeit", koji je pribavio Hirschova izvješća, radi se o "eksplozivnom materijalu" koji bi mogao dokazati da je Helmut Kohl, suprotno vlastitim tvrdnjama, bio upućen u postupak uništavanja dokumenata koji bi pružili dokaze o korumpiranosti Kohlove vlade.

Nužna borba protiv korupcije. Bivše komunističke zemlje moraju odlučnije suzbijati korupciju

U sredinom studenog objavljenom izvješću Europske komisije o napretku u pregovorima sa zemljama kandidatima, istaknuto je da bivše komunističke zemlje moraju ojačati borbu protiv korupcije i učinkovitost javne uprave. U izvješću se pozdravlja što je 13 zemalja kandidata s istoka Europe i Mediterana usvojilo niz zakona koji usklađuju njihova sa zakonodavstvom EU-a, ali i naglašava nužnost njihove što hitnije institucionalne provedbe.